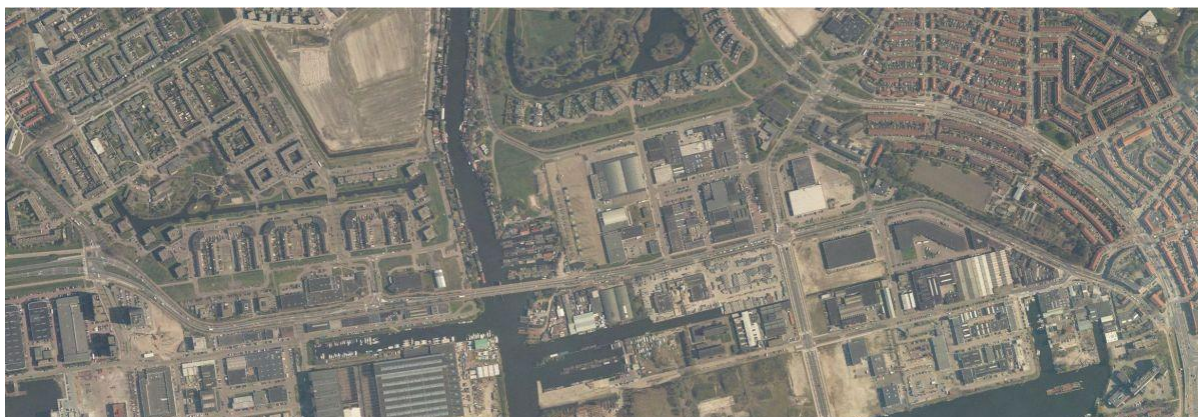

Natuurwaardenonderzoek aanleg busbaan Klaprozenweg

Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ordening

Beleidsteam Stad

Januari 2012

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies	3
2. Inleiding.....	4
3. Kaders	7
4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie.....	8
5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna	11
6. Consequenties natuurwetgeving en ontheffing Flora- en faunawet	12
7. Conclusies en aanbevelingen	14
Bijlage: Visonderzoek Zijkanaal I in Amsterdam	15
1 Inleiding	17
2 Uitvoering van de visbemonstering	17
3 Resultaten en conclusies	18
Literatuur	19
Bijlage: Vissoorten Rode Lijst en Flora- en faunawet.....	20

1. Samenvatting en conclusies

Ter hoogte van de Klaprozenweg is de aanleg van een busbaan in twee richtingen gepland waardoor de Klaprozenweg verbreed moet worden. In dit onderzoek is nagegaan of er vanuit de natuurwetgeving consequenties zijn voor het plan. Voor dit gebied gaat het vooral om de Flora- en faunawet.

Een negatief effect op beschermde natuurgebieden in de omgeving (Natura2000-gebieden) is niet te verwachten. De schoolwerktuinen, grenzend aan de Klaprozenweg, met aangrenzend bosplantsoen liggen in de Hoofdgroenstructuur van de Gemeente Amsterdam. Functiewijzigingen moeten aan de Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur worden voorgelegd.

In de directe omgeving van het plangebied komen twee groepen huismussen voor. Ze broeden niet in het groen aan de Klaprozenweg, maar gebruiken dit als schuilplaats. Verblijfplaatsen van mussen zijn het hele jaar beschermd. Door de verblijfplaatsen tijdens de werkzaamheden te ontzien kunnen negatieve effecten op de kolonies worden voorkomen.

Vooraf in het bosplantsoen tussen de Klaprozenweg en de schoolwerktuinen broeden vogels. De nesten van deze vogels zijn tijdens de broedperiode beschermd, maar daar buiten niet. Door met de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met de aanwezigheid en de nabijheid van nesten van vogels kunnen overtredingen van de Flora- en faunawet worden voorkomen. Een ontheffingsaanvraag is dan ook niet nodig.

Onderzoek naar vleermuizen heeft opgeleverd dat er geen boombewonende soorten in het plangebied zijn. Het bosplantsoen tussen schoolwerktuinen en de Klaprozenweg beschermt de strook achter de bomen. Hier foerageren gewone dwergvleermuizen die waarschijnlijk in gebouwen in de omgeving verblijven. Vleermuizen vallen onder de Europese Habitatrichtlijn en zijn zwaar beschermd. Het foerageergebied van vleermuizen wordt als vaste verblijfplaats beschouwd en wordt door de Flora- en faunawet beschermd. De mogelijkheden om ontheffing te krijgen voor deze soort zijn beperkt. Daarom wordt geadviseerd om een deel van de bosstrook in stand te houden, zodat de functie van het achterliggende gebied als foerageergebied voor vleermuizen behouden blijft.

De beschermde vissoort rivierdonderpad is bij het onderzoek naar vissen niet in de oever aangetroffen. Bij dempingswerkzaamheden bij het Zijkanaal I is het voldoende om aan de zorgplicht van de Flora- en faunawet te voldoen door vissen niet in te sluiten.

Fig 1 Bosplantsoen bij de schoolwerktuinen

2. Inleiding

Het project

Ter hoogte van de Klaprozenweg is de aanleg van een busbaan in twee richtingen gepland waardoor de Klaprozenweg verbreed moet worden. Hiervoor moet het straatprofiel worden gewijzigd en wordt er ter plaatse van Zijkanaal I de bestaande brug vervangen en wordt er aan de noordzijde een nieuwe langzaamverkeerbrug aangelegd. Dat betekent dat er straatbomen moeten worden verwijderd, er een strook bosplantsoen verdwijnt en dat er werkzaamheden aan de oever bij de brug over Zijkanaal I moeten worden verricht. In deze natuurtoets zijn de consequenties vanuit de natuurwetgeving voor het plan onderzocht.

Leeswijzer en werkwijze

Dit onderzoek behandelt eerst de wettelijke en beleidskaders. Daarna volgt een beschrijving van het gebied met de soorten die er voorkomen dan wel verwacht kunnen worden. Vervolgens worden de mogelijke effecten van ingrepen op de aanwezige soorten beschreven. Tenslotte wordt beoordeeld of er omstandigheden zijn, waarbij een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet aangevraagd moet worden en onder welke voorwaarden een ontheffing naar alle waarschijnlijkheid verkregen kan worden. Het plangebied Klaprozenweg is een aantal malen voor veldwerk bezocht.

Datum	Soortgroep	Methode	Weer
14 maart 2011	vleermuizen	Bomen op mogelijke boombewonende soorten	
	broedvogels	Nesten in bomen (kraai, ekster, roofvogel)	
23 mei 2011	broedvogels	gericht op huismussen	
	flora	gericht op rietorchissen	
1 juni 2011	vleermuizen	avondbezoek met batdetectoren	11 graden; windstil, na een zonnige dag met een frisse noordenwind
	broedvogels	Handleiding SOVON broedvogelonderzoek	
14 september 2011	vleermuizen	Avondbezoek met batdetectoren	14 graden zuidwestenwind 2-4, later op de avond vrijwel windstil
3 november 2011	vissen	Elektrisch vissen	

Bij het eerste bezoek zijn bomen beoordeeld op holtes die als mogelijke verblijfplaats voor boombewonende soorten zouden kunnen dienen en is er gekeken naar nesten in de bomen. Bij het tweede bezoek is naar verblijfplaatsen van huismussen gezocht. Bij het derde en vierde bezoek zijn er met batdetectoren waarnemingen naar vleermuizen gedaan. Bij het vleermuizenonderzoek is het protocol van 2011 gevolgd:

http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/files/17502_vleermuisprotocol-versie-30-maart-2011.aspx.

De oevers van Zijkanaal I zijn bemonsterd door Hofman Aquamarien. Hierbij is de oeverzone is vanuit een boot bevestigd met een elektrovisapparaat.

Het verslag van het visonderzoek van Hofman Aquamarien is als bijlage toegevoegd.

Vleermuizen worden geïnventariseerd met behulp van een batdetector. De Dienst Ruimtelijke Ordening (DRO) werkt standaard met de Petterson D240x. Met deze batdetector kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen in vlucht gebruiken om te jagen en zich te oriënteren hoorbaar gemaakt worden voor het menselijk oor. Aan de hand van de klank en de frequentie kan men bepalen welke soort vleermuis het betreft en welk gedrag deze vertoont.

Het veldwerk is verricht door Anneke Blokker en Auke Brouwer DRO; Daan van der Elsen heeft meegewerkt aan de vleermuisinventarisatie. Het rapport is opgesteld door Auke Brouwer.

Eerder onderzoek

Gegevens over het voorkomen van soorten worden sinds 1990 bijgehouden in de 'Ecologische Atlas Amsterdam'. De grotere groengebieden zijn regelmatig geïnventariseerd, ook in de directe omgeving van de Gemeente Amsterdam. De soortgroepen waarvan de gegevens zijn bijgehouden zijn zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, kreeftachtigen, dagvlinders, sprinkhanen, krekels en libellen. Locaties van roepende rugstreeppadden worden zo ver als mogelijk elk jaar in kaart gebracht. In 2004 en 2005 zijn alle kolonies huismussen in de openbare ruimte van Amsterdam geïnventariseerd.

Recente presentaties van inventarisaties van beschermde soorten zijn te vinden op:

<http://www.amsterdam.nl/toerisme-vrije-tijd/groen-natuur/flora-fauna/> of

<http://www.flora-fauna.amsterdam.nl>.

In 2010 is er een in opdracht van Stadsdeel Amsterdam-Noord door DRO een Quick scan uitgevoerd voor de aanleg van de busbaan. In dat onderzoek is geen inventarisatie van vleermuizen gedaan. De conclusie van dat onderzoek was, dat er voor wat betreft de Flora- en faunawet alleen rekening gehouden zou moeten worden met broedperiode van vogels. Ten opzichte van het eerdere onderzoek is het plangebied iets veranderd.

Begrenzing van het plangebied

Het plangebied bevindt zich aan beide zijden van de Klaprozenweg, vanaf Cornelis Douwesweg via Papaverweg tot aan Mosplein.

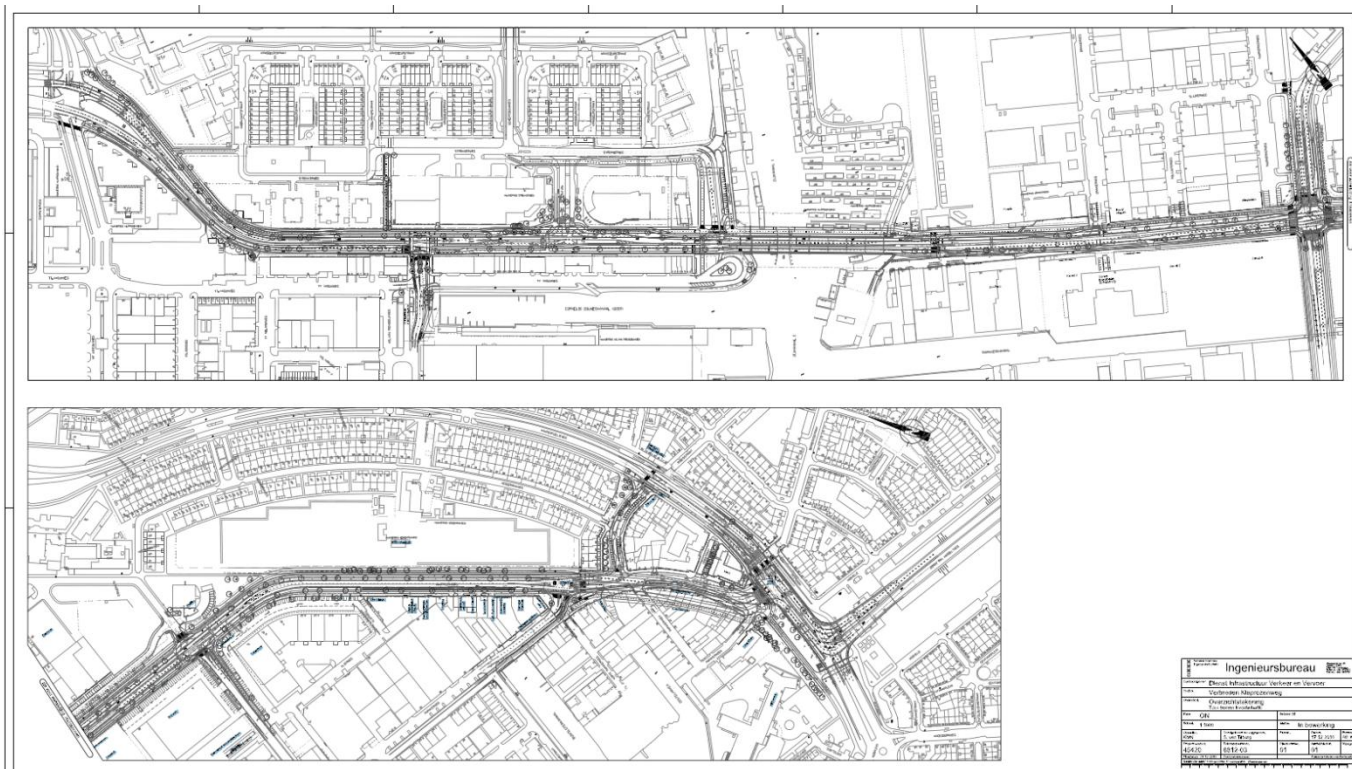

Fig 2 Plankaart

Fig 3 Straatbomen langs het westelijk deel van de Klaprozenweg

3. Kaders

Wettelijke kaders	
Natuurbeschermingswet (1998) - Natura-2000 (gebiedsbescherming)	Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998: Natura 2000 Onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) zijn gebieden aangewezen die onderdeel uitmaken van de Europese ecologische hoofdstructuur, de Natura 2000 gebieden genaamd. Indien een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in of in de nabijheid van een Natura 2000 gebied moet worden onderzocht of de ontwikkeling de kwaliteit van het gebied kan verslechteren of verstoren. Indien het bestemmingsplan de kwaliteit van een Natura 2000 gebied kan verslechteren of verstoren dient er een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet te worden aangevraagd.
Flora- en faunawet en gedragscode (soortbescherming)	In april 2002 is de Flora- en faunawet (Ffwet) van kracht geworden. Op grond van deze wet zijn vrijwel alle in het wild en van nature in Nederland voorkomende dieren, beschermd. De Ffwet bevat verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dieren en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen. Bij vrijwel alle ingrepen moet met door Flora- en faunawet beschermde soorten rekening worden gehouden. De beschermde soorten zijn met behulp van tabellen onderverdeeld in verschillende niveaus van bescherming. Afhankelijk van het beschermingsniveau van de soort moet bij werkzaamheden ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd of kan er van de gedragscode van de Gemeente Amsterdam gebruik worden gemaakt.
Beleidskaders	
Ecologische Hoofdstructuur (landelijk en provinciaal beleid)	Voor heel Nederland zijn natuurgebieden met verbindingzones vastgelegd. Dit noemen we de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. Na realisatie is de structuur uiteindelijk grensoverschrijdend, zodat diersoorten zich vrij kunnen bewegen en vermengen over Europa. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de EHS dient gecompenseerd te worden volgens de in de Nota Ruimte vastgelegde regels.
Hoofdgroenstructuur (Amsterdams beleid)	In de structuurvisie van Amsterdam 2040 (vastgesteld in 2011) is de hoofdgroenstructuur opgenomen. Voor functiewijzigingen, die buiten de vastgelegde kaders vallen moet advies worden gevraagd aan de Technische Advies Commissie Hoofdgroenstructuur. Eventuele wijzigingen kunnen aan de Gemeenteraad worden voorgelegd.
Rode lijstsoorten (landelijk beleid)	Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk in aantal achteruitgaan. Voor het Ministerie van ELI zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen.
Groenstructuur van stadsdeel Amsterdam-Noord Natuureffectrapportage stadsdeel Amsterdam-Noord Ontwikkelingsplan natuur in de stad Amsterdam-Noord (Beleid stadsdeel Amsterdam-Noord)	Stadsdeel Amsterdam-Noord heeft in een aantal nota's haar ambitie met betrekking tot groen en groenstructuur in het stadsdeel vastgelegd. Het streven van het stadsdeel om het aanwezige groen zoveel als mogelijk te behouden en de (natuur-)kwaliteit van het groen te vergroten.

Nieuwe natuurwet

Er is een nieuwe natuurwet aangekondigd. Naar verwachting zal deze in het voorjaar 2012 aan de Tweede Kamer worden voorgelegd. In deze nieuwe wet worden Boswet, Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet samengevoegd. In het conceptvoorstel wordt de bescherming van niet-Europees beschermde soorten verminderd.

4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie

Omgeving

Het plangebied bevindt zich in het zuidelijk deel van stadsdeel Amsterdam-Noord. Aan de zuidzijde zijn bedrijventerreinen, waarvan een deel van de activiteiten aan de haven gerelateerd is.

Het plangebied

In het oostelijke deel van het traject wordt een strook bosplantsoen, dat aan schoolwerktuinen grenst, geschampt. Meer naar het westen passeert de weg het Zijkanaal I. Hier bevinden zich pal naast de brug steigers met aanlegplaatsen voor woonboten.

De straatbomen langs de Klaprozenweg zijn vooral in het oostelijke deel gering van grootte en staan hier vrij ver uit elkaar. De strook bomen en struiken langs de schoolwerktuinen is gevarieerd met es, esdoorn, eik, diverse coniferen, vlier. Veel van deze bomen zijn begroeid met klimop. Deze strook is een goede broedbiotoop voor een aantal vogelsoorten: heggenmus, merel, groenling, winterkoning. Insectenetende vogelsoorten vinden er een goed voedselaanbod.

Op de hoek Papaverweg-Mosplein bevindt zich een strook bosplantsoen met een aantal grote Canadese populieren.

Ecologische verbinding

In de nabijheid van het plangebied zijn geen gebieden, die deel uitmaken van een ecologische verbindingszone.

Inventarisatie: aangetroffen en verwachte soorten

Zoogdieren

Algemene soorten, zoals egel, mol, bosmuis, gewone bosspitsmuis zijn te verwachten. In de zandige berm ter hoogte van de schooltuinen zijn graafsporen gezien, echter zonder sporen van konijnen. Hoogstwaarschijnlijk is hier door honden gegraven

Vleermuizen

Op 14 maart 2011 is het plangebied bezocht om de bomen langs de weg te beoordelen op potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen. De conclusie is dat de kans op verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen langs de Klaprozenweg minimaal is. De meeste bomen zijn nog dun; holtes zijn er niet of nauwelijks. Voor het politiebureau staat een behoorlijk grote wilg. Deze is moeilijk te beoordelen op hopen, er zullen hoogstwaarschijnlijk voor vleermuizen toegankelijke holtes in zijn. Bij de vleermuizeninventarisaties is in de vroege avond extra aandacht aan deze boom besteed. Door de ligging langs de weg is er veel verstoring door licht van koplampen van auto's. Tijdens de inventarisaties van vleermuizen zijn er geen waarnemingen van boombewonende soorten gedaan. De eindconclusie is dan ook dat nader onderzoek naar winterverblijfplaatsen van vleermuizen in bomen niet nodig is.

De twee inventarisaties van vleermuizen op 1 juni en 14 september leverden ongeveer hetzelfde beeld op. Aan de oostkant van het bosplantsoen langs volkstuintjes werden foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen; ze zijn niet gezien, maar wel veel gehoord. Ze foerageren tussen de bomen en aan de achterkant (aan de kant van de schoolwerktuinen) en verblijven ze in de woningen in de buurt. Omdat ze de eerste keer al vroeg op de avond werden waargenomen, komen ze waarschijnlijk niet van ver.

Meer naar het westelijk deel is nog een enkele foeragerende vleermuis gehoord.

Langs de Klaprozenweg zijn op drie plaatsen overstekende gewone dwergvleermuizen waargenomen (zie figuur 4)

- Bij het politiebureau (de eerste keer is er daar één waargenomen, bij het tweede bezoek vlogen daar enkele rond)

- Bij het transformatorhuisje (zowel bij het eerste als bij het tweede bezoek vloog er vlakbij de winkel van de Praxis, ter hoogte van het terrein met transformatoren, 100 meter te westen van de Draaierweg)
- Bij de dwarsweg bij de school, de Ms. Van Riemsdijkweg, vloog een gewone dwergvleermuis dwars over (alleen bij het eerste bezoek).

Fig 4 Vliegrichtingen enkele vleermuizen en plaats met foeragerende vleermuizen

De conclusie is dat een klein aantal vleermuizen de weg oversteekt. Vermoedelijk van verblijfplaats(en) ten zuiden van de Klaprozenweg naar foerageergebied elders. De bomenrij langs de Klaprozenweg functioneert niet als vliegroute. Er zijn geen vleermuizen waargenomen die de rij bomen volgen.

De reden hiervoor is waarschijnlijk dat:

- De weg geen verbinding vormt tussen een verblijfsgebied en een foerageergebied;
- Er geen doorlopende boomstructuur met voldoende dekking is, de bomen staan te ver uit elkaar en zijn onvoldoende groot om voldoende beschutting te bieden;
- Er te veel straatverlichting en verlichting afkomstig van gebouwen is;
- De oversteek (100 Meter) bij de kruising met de Draaierweg, ter hoogte van de Praxis, te breed is; er is een te lang stuk zonder enige dekking.

In en achter de boomsingel tussen de Klaprozenweg en de schooltuinen wordt wel gejaagd door naar schatting maximaal een tiental gewone dwergvleermuizen.

Er zijn geen waarnemingen gedaan van baltsende gewone en ruige dwergvleermuizen.

Amfibieën en vissen

Geschikt leefgebied voor amfibieën is er niet, er zijn geen poeltjes of kleine slotjes in het plangebied. Het water van Zijkanaal I is wel geschikt voor vissen. De stortstenen oever is in potentie geschikt als leefgebied voor de beschermde vissoort rivierdonderpad. Daarom is er elektrisch gevestigd langs de oever. In de oever werden de volgende soorten gevangen: paling (3), ruisvoorn (6), baars (1). Ook verderop ter hoogte van de Neveritaweg werden in de oever geen andere soorten aangetroffen.

Broedvogels

Waargenomen vogels gehoord en gezien in de rand langs de schoolwerktuinen zijn: groenling, winterkoning, heggenmus, roodborst, merel, tjiftjaf, fitis, pimpelmees, koolmees en zwartkop. In het plangebied zijn geen bomen met nesten aangetroffen. Alleen hoog in een boom achter het politiebureau (buiten het plangebied) zat een nest, vermoedelijk van een houtduif.

Langs de Klaprozenweg zijn twee plekken met huismussen (zie het kaartje voor de locaties):

A 1x bij school > 10 paren

B 1x bij de brug <5 paar

Bij A vliegt een grote groep heen en weer van boom naar struik naast het fietspad, direct tegen de school aan. Ook achter de school zitten mussen, deze vliegen ook naar de achterliggende woonwijk. Mogelijk betreft het één populatie.

Bij B, naast de brug over Zijkanaal I, zit een klein aantal mussen in dichte struiken (onder andere vlier), ze vlogen ook zuidwaarts naar het dak van een loods. De mussen zitten aan beide zijden van de weg.

Fig 5 Locaties met mussen

Fig 6 Struik met mussen bij locatie A

Flora

Er zijn geen beschermde planten aangetroffen. Er is ook geen geschikt biotoop voor rietorchis of voor muurplanten.

5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna

Het plan

Het plan betreft de aanleg van twee busbanen en het vervangen van een brug door twee bruggen. Hiervoor wordt de bestaande weg opnieuw ingericht. Hierdoor verdwijnen vrijwel alle straatbomen in de middenberm en in de noordelijke berm en er gaat een stuk van het bosplantsoen bij de schoolwerktuintjes af en wordt een deel van de oever gedempt.

Verwachte effecten

- De meeste straatbomen zijn nog niet groot genoeg om een nestplaats aan een houtduif, ekster of kraai te bieden. Wel gebruiken de huismussen straatbomen als schuil- en rustplaats. Het verwachte effect op natuurwaarden en beschermde soorten door het verdwijnen van straatbomen langs de Klaprozenweg is beperkt.
- Het bosstruweel tussen de Klaprozenweg en de schooltuinen is dicht en biedt nest- en schuilgelegenheid aan verschillende vogelsoorten. Daarnaast biedt deze strook beschutting tegen wind en schermt licht af van de weg. Hierdoor kan het achterliggende gebied als foerageergebied voor vleermuizen worden gebruikt. Verwacht wordt dat er door het verwijderen van een groot deel van de bossingel nestgelegenheid voor vogels verloren gaat. Het betreft geen vogels waarvan het nest het hele jaar beschermd is; verwacht wordt dat deze vogels in de omgeving nestgelegenheid kunnen vinden. Wel wordt verwacht dat de kwaliteit van het foerageergebied voor vleermuizen achter de bomen afneemt; het is minder beschermd tegen wind en er is meer lichtverstoring vanaf de Klaprozenweg.
- In de grote wilg voor het politiebureau zijn geen nesten van broedvogels waargenomen. De boom is echter uitermate geschikt voor vogels als kraai en ekster die een nest in een hoge boom willen maken. Door het ontbreken van bomen van formaat in en rond het plangebied heeft deze boom een waarde voor het gebied.
- Een groep huismussen vindt beschutting in struiken langs het westelijk deel van de Klaprozenweg. Verwacht wordt dat er geen effect op deze groep mussen is.
- In de oevers bij de brug over Zijkanaal I zit nauwelijks vis. Werkzaamheden aan de oevers hebben dan ook geen effect op beschermde soorten en natuurwaarden.

Effecten van de werkzaamheden

Tijdens de werkzaamheden vindt verstoring van de omgeving plaats. Deze verstoring kan een negatief effect hebben op broedende vogels. Door met de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de broedtijd van de verschillende vogelsoorten kunnen negatieve effecten worden voorkomen.

6. Consequenties natuurwetgeving en ontheffing Flora- en faunawet

Gebiedsbescherming

Fig 7 Natura2000-gebieden in de omgeving

Het plan bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones. Markermeer- IJmeer en IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske zijn de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden. Het is niet aannemelijk dat de aanleg van de busbaan effecten heeft op deze gebieden.

Fig 8 Hoofdgroenstructuur Amsterdam

De schoolwerktuinen behoren tot de Hoofdgroenstructuur van de Gemeente Amsterdam. Door de verbreding van de weg vindt er ruimtebeslag plaats op de Hoofdgroenstructuur. Dit betekent dat de ingreep ter beoordeling aan de Technische Advies Commissie Hoofdgroenstructuur moet worden voorgelegd.

Groenbeleid stadsdeel Amsterdam-Noord

In de nota's van het stadsdeel wordt niet specifiek aandacht besteed aan het groen rond de Klaprozenweg. De algemene ambitie van de nota's, behoud van bestaand groen en waar mogelijk het verbeteren van ecologische kwaliteit, is wel van toepassing op het plangebied.

Soortbescherming

Zoogdieren

Voor de grondgebonden kleine zoogdieren geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling.

Broedvogels

Voor de meeste broedvogels in het plangebied geldt, dat de nesten gedurende de broedtijd zijn beschermd, maar daarbuiten niet. Ontheffing voor broedende vogels wordt niet verleend, omdat het in de regel goed mogelijk is om verontrusting in het broedseizoen te voorkomen.

De verblijfplaatsen van de groep huismussen zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. De struiken waarin ze dekking vinden worden ook. Dat betekent dat de struiken waar de mussen dekking vinden niet zonder ontheffing verwijderd mogen worden.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen in de vorm van gebouwen en geschikte bomen zijn er niet. Door het verdwijnen van een groot deel van het bosplantsoen langs de schoolwerktuinen is er achter deze strook minder beschutting tegen de wind en meer verstoring door licht vanaf de Klaprozenweg te verwachten. Een negatief effect op het foerageergebied van vleermuizen achter de bomen is dan ook mogelijk als er onvoldoende bomen overblijven om voor beschutting van het achterliggende gebied te zorgen. Te meer daar de hoeveelheid geschikt foerageergebied in de directe omgeving beperkt is. Foerageergebied van vleermuizen wordt door artikel 11 – vaste rust- en verblijfplaatsen - beschermd. De gewone dwergvleermuis is een soort van de Europese Habitatrichtlijn, bijlage II. De gronden om ontheffing aan te vragen voor Europees beschermde soorten zijn beperkt. Daarom wordt geadviseerd om van de boomsingel zo veel in stand te houden dat hij nog als buffer blijft functioneren.

Zorgplicht

Voor alle soorten, ook niet-beschermde, geldt de zorgplicht. Dat betekent dat door zorgvuldig te werken zoveel mogelijk schade aan diersoorten moet worden voorkomen.

Mitigerende maatregelen

Overtreding van de Flora- en faunawet kan worden voorkomen door met de planning en de wijze van uitvoeren van de werkzaamheden rekening te houden met de aanwezigheid van beschermde soorten en alle overige natuurwaarden.

Zoogdieren

Het verwijderen van ruigte en struweel dient in een rustig tempo ,in één richting, uitgevoerd te worden, zodat kleine zoogdieren kunnen vluchten. Eventueel kunnen takken gebruikt worden om extra dekking aan te bieden.

Broedvogels

- Geadviseerd wordt om bomen en struiken buiten het broedseizoen te kappen of te verwijderen; hierbij moet er rekening mee worden gehouden dat soorten als ekster en winterkoning – afhankelijk van weersomstandigheden - al heel vroeg kunnen broeden en een soort als bijvoorbeeld de groenling nog tot in augustus in de coniferen kan zitten. Om er zeker van te zijn dat de planning niet in gevaar komt heeft het de voorkeur om werkzaamheden aan bomen en struiken voor half februari uit te voeren. Bij twijfel dient een ter zake deskundige ingeschakeld te worden.
- Het verwijderde materiaal direct afvoeren om te voorkomen dat vogels in de takkenhopen gaan broeden.

Vissen

- Voor de niet-beschermde vissoorten geldt dat met in een rustig tempo van één kant dempen het insluiten van vis kan worden voorkomen en dat daarmee aan de zorgplicht van de Flora- en faunawet wordt voldaan.

Zie voor het uitvoeren van werkzaamheden ook de regels uit de gedragscode van de Gemeente Amsterdam:

http://www.amsterdam.nl/publish/pages/123284/gedragscode_flora_en_fauna_amsterdam_.pdf

7. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

In het westelijk deel van het plangebied bevinden zich op twee plaatsen groepen mussen. Deze vindt dekking in struiken voor de gebouwen langs de weg en in struiken bij de brug. Ze broeden elders in de bebouwing. De gewijzigde inrichting noch de werkzaamheden zullen naar verwachting een negatief effect hebben op de populaties huismussen.

De straatbomen hebben geen functie voor vleermuizen. Er nestelen geen vogelsoorten in waarvan het nest ook buiten de broedtijd beschermd is.

In de groenstrook tussen de schoolwerktuinen en de Klaprozenweg foerageren vleermuizen.

Foerageergebied van vleermuizen wordt door de Flora- en faunawet beschermd. Vanwege de beschermde status van vleermuizen (Europese Habitatrichtlijn) wordt aanbevolen om de functie van de boomsingel in stand te houden.

Aanbevelingen

De wilg in het gras voor het politiebureau is een van de weinige grote bomen in het plangebied.

Aanbevolen wordt om het tracé van het fietspad zo te laten lopen dat deze boom gespaard blijft.

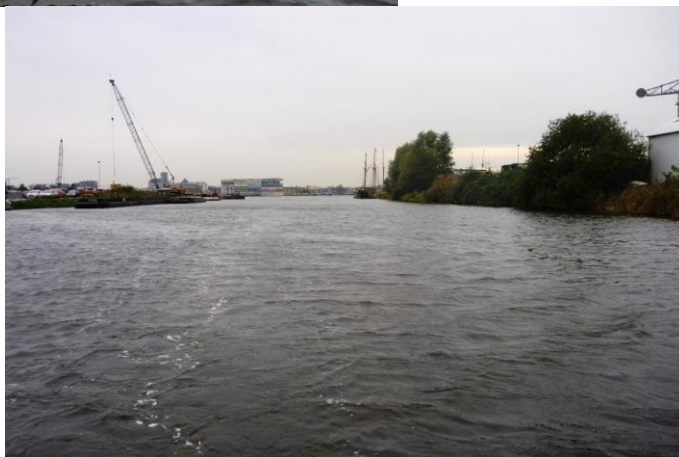
Fig 9 Wilg bij het politiebureau

Bijlage: Visonderzoek Zijkanaal I in Amsterdam

Visonderzoek Zijkanaal I in Amsterdam

brug Klaprozenweg en verlengde Neveritaweg

in het kader van de Flora- en faunawet

Datum: 19 december 2011

Hofman Aquamarien

aquatisch en marien ecologisch adviesbureau

Visonderzoek Zijkanaal I in Amsterdam

brug Klaprozenweg en verlengde Neveritaweg

in het kader van de Flora- en faunawet

Auteur en foto's: Caroline C. Hofman

Datum: 19 december 2011

Hofman Aquamarien

aquatisch en marien ecologisch adviesbureau

Telefoon: 020-6828040

E-mail: hofman@aquamarien.nl

Internet: www.aquamarien.nl

In opdracht van de Dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente Amsterdam

© Hofman Aquamarien. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van adviesbureau Hofman Aquamarien.

1 Inleiding

Op 3 november 2011 is door adviesbureau Hofman Aquamarien een visonderzoek uitgevoerd op twee locaties in Zijkanaal I van het Noordzeekanaal in Amsterdam.

1. Zijkanaal I, bij de brug van de Klaprozenweg, in verband met verbreding van weg en brug vanwege de aanleg van een busbaan.
2. Zijkanaal I, in het verlengde van de Neveritaweg, in verband met de aanleg van een fietsbrug tussen Papaverweg en Neveritaweg.

De oever is geïnventariseerd op de aanwezigheid van door de Flora- en faunawet beschermde vissoorten. De oevers bestaan voor een deel uit stortstenen. Stortstenen oevers vormen een belangrijk leefgebied voor de door de Flora- en faunawet beschermde vissoort rivierdonderpad. Rivierdonderpad leeft verscholen in holtes tussen o.a. stenen. Bekend is dat rivierdonderpad voorkomt in de omgeving van het plangebied, o.a. in stortstenen oevers van het Noordzeekanaal, het Zeeburgereiland en het Haveneiland van IJburg. Rivierdonderpad is opgenomen in Tabel 2 van de Flora- en faunawet.

2 Uitvoering van de visbemonstering

De visbemonstering is uitgevoerd door Caroline Hofman in samenwerking met Bram van Wijk. De lengte van de beviste oever bij de brug van de Klaprozenweg (NW, ZW, NO en ZO van de brug en in het Cornelis Douweskanaal) is totaal ca. 300 m. De beviste oever aan het eind van de Neveritaweg is ca. 250 m. De oevers zijn twee keer bevist.

Figuur 1 Beviste oever Zijkanaal I in Amsterdam (luchtfoto Google maps)

De oeverszone is vanuit een boot bevestigd met een elektrovisapparaat. Hierbij wordt met een elektro-aggregaat een elektrisch veld in het water aangebracht. De metalen ring van het schepnet fungeert als positieve pool, een metalen kabel die in het water hangt als negatieve pool. De vis wordt aangetrokken door de positieve pool en opgescheept. Alle gevangen vissen zijn teruggezet in hetzelfde water.

3 Resultaten en conclusies

Tijdens de visbemonstering zijn géén rivierdonderpadden of andere door de Flora- en faunawet beschermde vissoorten gevangen. Er zijn 3 vissoorten gevangen: ruisvoorn, paling en baars. Totaal is weinig vis gevangen. Naast vissen zijn wolhandkrabben waargenomen.

Tabel 1 Vangstsamenstelling locatie Brug Klaprozenweg

Vissoort	Aantal	Lengtespreiding (cm)
Ruisvoorn	6	14 – 26
Paling	3	32 – 58
Baars	1	14

Tabel 2 Vangstsamenstelling locatie Verlengde Neveritaweg

Vissoort	Aantal	Lengte (cm)
Paling	1	50

Foto: Ruisvoorn

De 6 ruisvoorns zijn tussen riet net ten zuid-oosten van de brug van de Klaprozenweg gevangen. De 4 palingen zijn net ten zuid-westen van de brug van de Klaprozenweg (1 ex.), in het Cornelis Douweskanaal (2 ex.) en aan het eind van de Neveritaweg (1 ex.) gevangen. De baars is net ten noord-westen van de brug van de Klaprozenweg gevangen.

Een mogelijke verklaring voor de afwezigheid van rivierdonderpad is dat de oever onvoldoende schuilmogelijkheden biedt. Op delen van de oever zijn wel stortstenen aanwezig, maar er liggen weinig stenen. Het is geen brede dikke gestapelde laag, waardoor er maar weinig holtes tussen de stenen zijn. Daarnaast speelt de waterkwaliteit een rol. Rivierdonderpad heeft voorkeur voor zuurstofrijk helder water. Tijdens de bevissing is op veel plaatsen een olie-achtige laag op het water waargenomen en de bagger op de bodem heeft een onaangename geur. Ook de beroepsvaartschepen op het nabij gelegen IJ kunnen van invloed zijn. De grote schepen veroorzaken waterturbulentie, golfslag en troebel water, wat vooral aan het eind van de Neveritaweg te merken was.

Een mogelijke verklaring voor de geringe totale vangst (in de oever, het open water is niet bevestigd) is, naast de hierboven genoemde aspecten, de afwezigheid van onderwaterplanten en de geringe aanwezigheid van oeverplanten. Oeverplanten zoals riet zijn wel aanwezig, maar het riet staat op de meeste plaatsen vooral op de kant, niet in het water.

Advies voor het uitvoeren van de werkzaamheden

Voor alle soorten is, altijd en overal, de Zorgplicht van toepassing (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Op grond van de Zorgplicht dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan alle soorten (beschermde en onbeschermde, ongeacht vrijstelling of ontheffing) voorkomen te worden. Tijdens de verbreding van de brug van de Klaprozenweg en de aanleg van de fietsbrug tussen de Papaverweg en de Neveritaweg dient uiterst zorgvuldig gehandeld te worden. Bijvoorbeeld door in een rustig tempo vanaf één kant te werken en een open verbinding van het oeverwater naar het open water te behouden. De meeste vissen kunnen dan vluchten.

Voor rivierdonderpad is het zorgvuldig vanaf één kant werken niet voldoende, omdat rivierdonderpad niet kan vluchten door zijn geringe zwemcapaciteit. Rivierdonderpad heeft geen zwemblaas en zakt hierdoor naar de bodem als hij niet blijft zwemmen. Bij naderend gevaar verschuilen ze zich tussen o.a. stenen.

Op 3 november 2011 zijn géén rivierdonderpadden of andere door de Flora- en faunawet beschermde vissoorten gevangen. De kans dat er tijdens de werkzaamheden wel beschermde vissoorten aanwezig zullen zijn is minimaal, maar niet uitgesloten. Dat de rivierdonderpad zich in de tussentijd zal vestigen in het plangebied wordt, zeker op korte termijn, niet verwacht. Ten eerste door de op de vorige pagina genoemde verklaringen voor de afwezigheid van rivierdonderpad. Ten tweede omdat rivierdonderpadden zich meestal nauwelijks verplaatsen, door hun geringe zwemcapaciteit en ze zijn honkvast.

Literatuur

Gemeente Amsterdam, 2009. Gedragscode Flora- en faunawet.

Hofman, C.C., 2008. Onderzoek aanwezigheid vissoorten Flora- en faunawet; Zeeburgereiland en Streekdam. Hofman Aquamarien, in opdracht van Projectbureau IJburg van de gemeente Amsterdam.

Hofman, C.C., 2010. Afvissing stortstenen oever Haveneiland IJburg bij sluis 0124, in het kader van de Flora- en faunawet. Hofman Aquamarien, in opdracht van Ontwikkelingsbedrijf Gemeente Amsterdam.

Kuijsten, C.W., J. Herder & J. Kranenbarg, 2008. Bijzondere vissoorten in Noord-Holland. Stichting RAVON, Nijmegen.

Peters, J.S., 2009. Kennisdocument donderpad; het geslacht Cottus. Sportvisserij Nederland.

Bijlage: Vissoorten Rode Lijst en Flora- en faunawet

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst vissen *	Flora- en faunawet **	Aangetroffen oever Zijkanaal I
Adderzeenaald	Entelurus aequoraeus	Bedreigd		
Ansjovis	Engraulis encrasicolus	Gevoelig		
Barbeel	Barbus barbus	Bedreigd		
Beekforel	Salmo trutta ssp. fario	Verdwenen		
Beekprik	Lampetra planeri	Bedreigd	Tabel 3	
Bermpje	Noemacheilus barbatulus		Tabel 2	
Bittervoorn	Rhodeus sericeus ssp. amarus	Kwetsbaar	Tabel 3	
Botervis	Pholis gunnulus	Kwetsbaar		
Driedradige meun	Gaidropsurus vulgaris	Kwetsbaar		
Elrits	Phoxinus phoxinus	Bedreigd	Tabel 3	
Fint	Alosa fallax	Verdwenen		
Gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus	Gevoelig	Tabel 3	
Gevlekte gladde haai	Mustelus asterias	Gevoelig		
Gevlekte griet	Zeugopterus punctatus	Gevoelig		
Glasgrondel	Aphia minuta	Ernstig bedreigd		
Grote koornaarvis	Atherina presbyter	Bedreigd		
Grote modderkruiper	Misgurnus fossilis	Kwetsbaar	Tabel 3	
Grote pieterman	Trachinus draco	Bedreigd		
Houting	Conegonus oxyrrhynchus		Tabel 3	
Kleine modderkruiper	Gobitis taenia		Tabel 2	
Kleine slakdolf	Liparis montagui	Gevoelig		
Kopvoorn	Leuciscus cephalus	Kwetsbaar		
Kroeskarper	Carassius carassius	Kwetsbaar		
Kwabaal	Lota lota	Bedreigd		
Meerval	Silurus glanis		Tabel 2	
Pijlstaartrog	Dasyatis pastinaca	Ernstig bedreigd		
Rivierdonderpad	Cottus gobio		Tabel 2	
Rivierprik	Lampetra fluviatilis		Tabel 3	
Ruwe haai	Galeorhinus galeus	Kwetsbaar		
Serpeling	Leuciscus leuciscus	Kwetsbaar		
Sneep	Chondrostoma nasus	Bedreigd		
Stekelrog	Raja clavata	Kwetsbaar		
Steur	Acipenser sturio	Verdwenen	Tabel 3	
Trompetterzeenaald	Syngnathus typhle	Verdwenen		
Vetje	Leucaspius delineatus	Kwetsbaar		
Vlagzalm	Thymallus thymallus	Verdwenen		
Vorskwab	Raniceps raninus	Gevoelig		
Winde	Leuciscus idus	Gevoelig		
Zeepaardje	Hippocampus ramulosus	Verdwenen		
Zeestekelbaars	Spinachia spinachia	Ernstig bedreigd		
Zwarte grondel	Gobius niger	Gevoelig		

* Besluit Rode lijsten flora en fauna (Min. LNV, 2004). Categorieën op grond van trend en zeldzaamheid: gevoelig, kwetsbaar, bedreigd, ernstig bedreigd, verdwenen uit Nederland. Plaatsing op de Rode Lijst betekent niet altijd dat de soort beschermd is.

** Flora en faunawet AMvB art. 75 (Min. LNV, 2002, 2005). De Flora- en faunawet regelt de bescherming van soorten. Tabel 1, 2, 3 = resp. lichte, zwaardere, zwaarste bescherming.